

SME, 11.5.2004

Čo úrady taja, je niekedy úplne absurdné

BRATISLAVA - Úrady si už po novom môžu samy určovať, ktoré skutočnosti budú utajovať. Predtým boli viazané jednotným zoznamom.

Každý úrad si teda môže zostaviť vlastný zoznam utajovaných vecí. Umožňuje mu to nový zákon, ktorý je účinný od 1. mája. Aby si úrady túto možnosť nevykladali, ako sa im zachce, vláda im určila 21 oblastí na prípadné utajovanie. Peter Wilfling zo združenia Občan a demokracia ich však pokladá za dosť široké.

So zatajovaním informácií majú aktivisti bohaté skúsenosti. Wilfling spomína, že mnohé obce kedysi vyhlásili za služobné tajomstvo napríklad "osobné údaje volených predstaviteľov obce" či "súhrnné evidenčné, číselné a štatistické informácie o obci".

Funkcionár obce vtedy podľa Wilflinga nepovolanej osobe napríklad nemohol prezradiť svoje rodné číslo, lebo by prezradil utajovanú skutočnosť, čím by sa dopustil trestného činu. "Aj prezradenie informácie napríklad o tom, koľko obyvateľov obec má, alebo v akej nadmorskej výške leží (čo možno zaradiť pod číselné údaje o obci), v takomto prípade bolo trestným činom," tvrdí. Prehnané utajovanie informácií tak podľa neho môže viesť k absurdným dôsledkom, dúfa však, že sa podobné prípady už nebudú opakovať.

Oproti predošlému zákonu sa teraz podľa Wilflinga budú úradom utajovať informácie ešte ľahšie. "Na utajenie bude stačiť, aby informácia spadala do široko vymedzenej oblasti a aby úrad posúdil, že informáciu treba chrániť v záujme štátu," tvrdí.

Riaditeľ kancelárie Národného bezpečnostného úradu Miroslav Brvnišťan to pripúšťa, no hovorí, že utajovať i tak nebude ľahké. "Súčasťou týchto zoznamov musí byť aj odôvodnenie, prečo je daná utajovaná skutočnosť do zoznamu zaradená."

Vláda nariadila, že zoznamy utajovaných skutočností sú verejné, verejné je aj odôvodnenie. Podľa Wilflinga preto bude závisieť i od občanov, aby dostatočne kontrolovali, či úrady neutajujú aj verejné informácie.

Brvnišťan pripomína, že zákon definuje, čo nemôže byť tajné. Ak by sa občan informácie, ktorú žiada, nedomohol, sú "zákonné prostriedky, aby v prípade porušenia zákona bola dohodnutá náprava" - obrátiť sa na súd.

Čo sa v žiadnom prípade nesmie utajovať

- * nezákonný alebo nesprávny postup, alebo nezákonné rozhodnutie verejných činiteľov a orgánov verejnej moci,
- * trestná činnosť verejných činiteľov,
- * nehospodárne, neefektívne a neúčelné nakladanie s verejnými prostriedkami,
- * závažné ohrozenie alebo poškodenie životného prostredia, života a zdravia,
- * platové náležitosti, hmotné zabezpečenie a hmotné výhody verejných činiteľov. (joč)

JOZEF ČAVOJEC

[11. 5. 2004]